

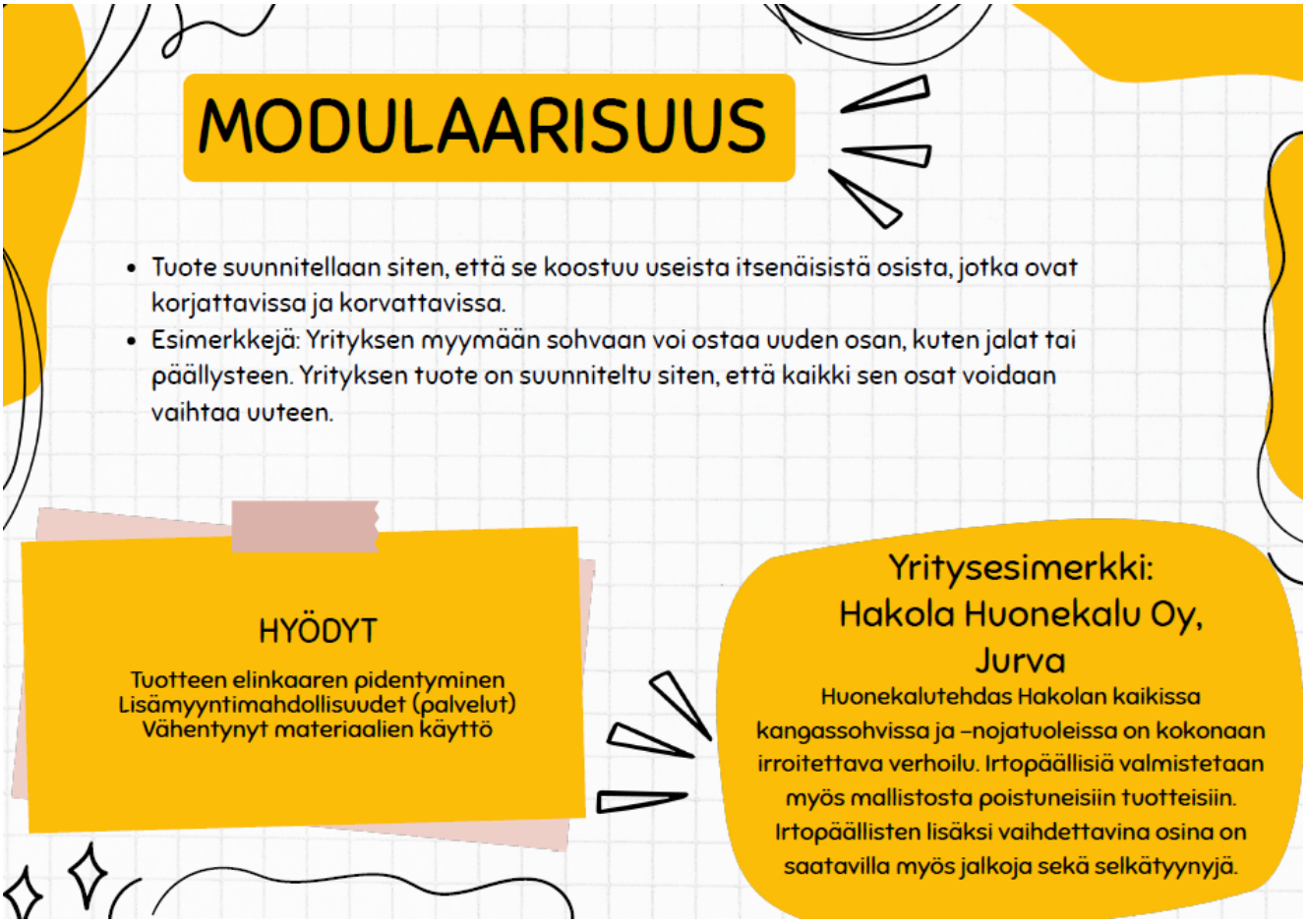
Kestävän liiketoiminnan kasvukortit: Kiertotalouden liiketoimintamallit yritysten kasvun tukena

30.5.2025

Kiertotalouden liiketoimintamallit tarjoavat yrityksille innovatiivisia ja kestäviä tapoja kasvattaa liiketoimintaansa ja samalla edistää ympäristön hyvinvointia. Näiden tapojen esittelemiseksi Think Big! Kasvuyrittäjyyden edistäminen Etelä-Pohjanmaalla-hanke on valmistellut ”**Kestävän liiketoiminnan kasvukortit**”, jotka tarjoavat konkreettisia ratkaisuja kiertotaloudesta. Kortit esittelevät 19 kestävän kehityksen toimintatapaa, joita yritykset voivat hyödyntää strategiatyössään.

Yritykset voivat käyttää kasvukortteja monella tavalla kehittämiseen

Kasvukortit sopivat sekä aloittavan yrityksen liiketoimintamallin pohdintaan että toiminnassa olevan yrityksen liiketoiminnan kehittämiseen. Kortteja voidaan käyttää yrityksen avainhenkilöiden kanssa ryhmässä, omatoimisesti tai yhdessä yrityspalvelun asiantuntijan opastuksella. Kasvukortit tarjoavat konkreettisia toimintatapoja, joita yritykset voivat soveltaa omassa toiminnassaan. Kasvukortit ovat helppokäyttöinen, ideoita herättävä ja hyödyllinen työkalu kaikenkokoisille yrityksille, jotka haluavat omaksua kiertotalouden periaatteet ja parantaa kilpailukykyään kestävällä tavalla. Kortit soveltuvat yrityksille toimialasta riippumatta.

Kuva 1. Esimerkki kasvukorttien sisällöstä.

Jokaisessa kortissa esitellään kiertotalouden mukainen toimintatapa, siihen liittyvät hyödyt sekä annetaan esimerkki eteläpohjalaisesta yrityksestä, joka soveltaa kyseistä toimintatapaa. Korteissa esiteltyjen kiertotalouden liiketoimintamallien avulla yritykset voivat kehittää kestäviä ja innovatiivisia strategioita, jotka tukevat liiketoiminnan kasvua ja parantavat kilpailukykyä. Kiertotalouden periaatteiden omaksuminen voi auttaa yrityksiä muun muassa vähentämään kustannuksia, parantamaan materiaalitehokkuutta, pidentämään tuotteiden elinkaarta, vähentämään jätettä, lisäämään asiakastyytyväisyyttä ja luomaan uusia tulovirtoja.

Kasvukorttien käyttöidea on yksinkertainen

Kasvukortteja voidaan käyttää monella eri tavalla ja monissa eri tilanteissa. Kortteja voi esimerkiksi käyttää yrityksen avainhenkilöiden yhteisessä strategiatyöpajassa. Osallistujia pyydetään valitsemaan kolme korttia, jotka kuvailevat kolmea erilaista tapaa toimia kiertotaloudessa. Ensimmäinen valittava kortti on sellainen, joka on jo yrityksessä käytössä. Toiseksi kortiksi valitaan sellainen kiinnostava kortti, jonka toimintamalli voisi olla suhteellisen helposti toteutettavissa yrityksessä. Kolmannen kortin valinnassa otetaan rohkeampi lähestymistapa ja mietitään ilman rajoituksia, mikä toimintamalli olisi mielenkiintoista toteuttaa.

Kun kortit ovat valittuna, keskustellaan yhdessä niiden tarjoamista mahdollisuuksista. Esimerkiksi ensimmäisen, jo käytössä olevan liiketoimintamallin kohdalla mietitään, onko asiakas tietoinen yrityksen palvelusta tai tavasta toimia vai pitäisikö sen esilletuomista parantaa. Toisen kortin eli pienellä vaivalla toteutettavissa olevan toiminnan osalta keskustellaan siitä, mitkä ovat seuraavat toimenpiteet, jotta tuote,

palvelu tai toimintatapa voitaisiin ottaa käyttöön. Kolmannen ”villin kortin” kanssa mietitään mitä sen käyttöönotto vaatisi, olisiko se taloudellisesti kannattavaa ja mitä mahdollisia hyötyjä se toisi yritykselle.

Keskustelujen pohjalta valitaan ne kiertotalousratkaisut, joita lähdetään toteuttamaan yrityksen toiminnassa. Näille pohditaan tavoitteet sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä, mittarit, vastuuhenkilöt sekä ensimmäiset konkreettiset toimenpiteet, joilla ratkaisua lähdetään edistämään.

Kasvukorteissa esitellyt kiertotalouden ratkaisut

Kestävän liiketoiminnan kasvukorteissa esitellään kiertotalouden eri liiketoimintamalleista seuraavat toimintamallit:

Tuote palveluna: Asiakkaat maksavat tuotteen toiminnallisuudesta tai suorituskyvystä ilman omistajuuden siirtymistä. Tämä malli pidentää asiakassuhteita ja vähentää tuotteen elinkaaren aikaisia kustannuksia.

Tuotteen kunnostus: Yritykset voivat kunnostaa käytettyjä tuotteita uudelleen myytäviksi, mikä vähentää materiaalien käyttöä ja pidentää tuotteen elinkaarta.

Hävikin vähentäminen: Käyttökelpoiset, mutta hävikiksi menossa olevat tuotteet voidaan myydä alennettuun hintaan. Tämä malli vähentää hävikkiä ja tuo lisätuloja.

Yritysten välinen resurssien jakaminen: Yritykset voivat jakaa resursseja, kuten raaka-aineita, teknologiaa tai palveluja, parantaakseen resurssitehokkuutta ja vähentääkseen kustannuksia.

Kestävämpään kuluttamiseen kannustaminen: Yritykset voivat kehittää tuotteita tai palveluja, jotka ohjaavat käyttäjiä kestävämpään toimintaan.

Vähäisempi materiaalien käyttö: Yritykset voivat minimoida materiaalien käytön tuotannossaan tai tuotteissaan, mikä vähentää kustannuksia ja parantaa materiaalitehokkuutta.

Tuotteiden ja palveluiden digitalisointi: Fyysisten tuotteiden ja palveluiden sijaan voidaan tarjota digitaalisia versioita, mikä vähentää kustannuksia ja laajentaa asiakaskuntaa.

Paikallisten raaka-aineiden käyttö: Yritykset voivat suosia paikallisia raaka-aineita, mikä tukee paikallista elinkeinotoimintaa ja parantaa toimitusketjun läpinäkyvyyttä.

Modulaarisuus: Tuotteet suunnitellaan siten, että niiden osat ovat korjattavissa ja korvattavissa, mikä pidentää tuotteen elinkaarta ja vähentää materiaalien käyttöä.

Roskasta rahaksi: Yritykset voivat käyttää jätemateriaaleja uusien tuotteiden valmistuksessa, mikä vähentää jätettä ja tuo edullisia raaka-aineita.

Tuotteiden yhteiskäyttö: Yritykset voivat tarjota tuotteita yhteiskäyttöön, mikä luo uusia tulovirtoja ja lisää käyttöastetta.

Upcycling: Yritykset voivat valmistaa korkealaatuisempia tuotteita jätemateriaaleista, mikä vähentää jätettä ja parantaa materiaalitehokkuutta.

Uudelleenvalmistus: Tuotteet voidaan valmistaa uudelleen tai päivittää uutta vastaaviksi, mikä pidentää niiden elinkaarta ja vähentää materiaalien käyttöä.

Tuotteen osien uudelleen järjestäminen: Yritykset voivat myydä vain tarvittavia osia, mikä vähentää materiaalien käyttöä ja logistiikkakustannuksia.

Resurssitehokas tuotanto: Yritykset voivat hyödyntää oman tuotannon sivuvirtoja omissa tuotantoprosesseissaan, mikä parantaa resurssitehokkuutta ja vähentää jätettä.

Korjaus- ja huoltopalvelut: Yritykset voivat tarjota korjaus- ja huoltopalveluja omille tai muiden valmistamille tuotteille, mikä pidentää tuotteiden elinkaarta ja parantaa asiakastyytyväisyyttä.

Kestävät raaka-aineet ja materiaalit: Yritykset voivat käyttää uusiutuvia, biopohjaisia, kierrätettyjä ja helposti kierrätettävissä olevia raaka-aineita ja materiaaleja tuotannossaan.

Alustat ylimääräisten resurssien välittämiseen: Yritykset voivat rakentaa digitaalisia alustoja, joiden kautta tarpeettomia resursseja voidaan välittää niitä tarvitseville.

Varaosien valmistaminen ja myynti: Yritykset voivat valmistaa ja myydä varaosia omiin ja muiden tuotteisiin, mikä pidentää tuotteiden elinkaarta ja tuo lisämyyntimahdollisuuksia.

Kiertotaloudesta mahdollisuus kestävään kasvuun

Kiertotalous ei ole vain ympäristöteko, vaan se on myös älykästä liiketoiminnan kehittämistä. Yrityksille kiertotalouden liiketoimintamallit tarjoavat mahdollisuuden vastata asiakkaiden muuttuviin odotuksiin, vähentää riippuvuutta neitseellisistä raaka-aineista ja luoda uusia, kestäviä tulovirtoja. Kestävän liiketoiminnan kasvukortit auttavat yrityksiä tunnistamaan juuri omaan toimintaansa sopivia toimintatapoja ja ottamaan niistä konkreettisia askeleita käyttöön.

Kasvukorttien avulla voidaan rakentaa tiekarttaa tulevaisuuden kestävämmälle liiketoiminnalle – askel kerrallaan, mutta selkeässä suunnassa. Kortit eivät tarjoa yhtä oikeaa ratkaisua, vaan ne rohkaisevat tutkimaan erilaisia mahdollisuuksia ja soveltamaan niitä yrityksen omiin olosuhteisiin.

Liiketoimintamallien kehittäminen strategisena kasvun välineenä

Tuoreet SEAMKin Mittelstand-tutkimuksen tulokset tuovat esille, että etenkin jatkuvan kasvun yrityksissä on kasvustrategiaksi valittu juuri uusien liiketoimintamallien kehittäminen. Tutkimuksessa tarkasteltiin yli 20

henkilöä työllistäviä eteläpohjalaisia yrityksiä, ja etenkin vähintään kolmena peräkkäisenä vuotena kasvaneet ns. jatkuvan kasvun yritykset olivat kehittäneet uusia liiketoimintamalleja selvästi useammin kuin muissa vastaavissa yrityksissä. Tämä tulos tukee ajatusta, että uusiin toimintamalleihin tarttuminen voi toimia kasvun moottorina. Kasvukorttien tarjoamat konkreettiset toimintamallit voivatkin auttaa yrityksiä tunnistamaan ja toteuttamaan kehittämistoimia, jotka tukevat kestävää ja jatkuvaa kasvua muuttuvassa toimintaympäristössä.

Liiketoimintamallien kehittäminen ei ole pelkästään yksittäinen kehitystoimi, vaan se edellyttää strategista ajattelua, markkinoiden jatkuvaa seuraamista sekä valmiutta kokeilla uusia ratkaisuja. Uuden liiketoimintamallin omaksuminen voi tarkoittaa esimerkiksi siirtymistä tuotemyynnistä palvelupohjaiseen ratkaisuun, resurssien jakamista muiden toimijoiden kanssa tai kokonaan uuden arvonluonnin logiikan rakentamista. Menestyvät kasvuyritykset näyttävät kykenevän tunnistamaan muutostrendejä ajoissa ja kääntämään ne kilpailueduksi. Kiertotalouden liiketoimintamallit tarjoavat tässä tehokkaita välineitä, sillä ne yhdistävät asiakasarvon tuottamisen ja resurssitehokkuuden tavalla, joka vastaa sekä taloudellisiin että yhteiskunnallisiin odotuksiin. Siksi liiketoimintamallien systemaattinen kehittäminen voi olla ratkaisevassa roolissa yrityksen pitkän aikavälin kilpailukyvyn ja kasvun varmistamisessa.

Think Big! Kasvuyrittäjyyden edistäminen Etelä-Pohjanmaalla-hanke on Euroopan unionin osarahoittama. Kortit on suunniteltu yhteistyössä Seinäjoen ammattikorkeakoulun, Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelun, Alavuden Kehityksen sekä Isonkyrön Kehityksen kanssa. Korttien toimivuutta on testattu myös erilaisten yritysten kanssa.

Kortteja voidaan käyttää digitaalisessa muodossa tai tulostettuna. Painettuja kasvukortteja on saatavilla aluekehitysyhtiöiltä ja SEAMKilta.

Kestävän liiketoiminnan kasvukortit löytyvät tästä linkistä. Katso myös lyhyt esittelyvideo Kestävän liiketoiminnan kasvukorteista.

Työkalu, video ja työskentelypohja, johon ideat voidaan kerätä sekä kaikki muutkin hankkeessa kehitetyt työkalut löytyvät SEAMKin verkkosivujen kehittämistyökaluista valikon “kasvun ja kestävän liiketoiminnan työkalut (Think Big)” alta.

Maarit Liikala
asiantuntija, TKI
SEAMK

Tiina Nieminen
asiantuntija, TKI
SEAMK

Heikki Punkari
projektipäällikkö, asiantuntija, TKI
SEAMK

Kirjoittajat toimivat hankkeessa kasvuyrittäjyyden sekä kestävän liiketoiminnan asiantuntijoina. Liikala on toiminut pitkään rakennustuoteteollisuuden alihankintaketjuissa ja vastannut niiden kehittämisestä. Nieminen

toimii hankkeen lisäksi SEAMKin aluekehittäjänä Kauhavan alueella, jossa keskiössä on yritysten kehittäminen TKI-yhteistyöllä. Punkari toimii Think Big! -hankkeen lisäksi RIIHI – Resurssiviisaat verkostot Etelä-Pohjanmaalla –hankkeen asiantuntijana.

Lähde

Viljamaa, A., Joensuu-Salo, S. Katajavirta, M. Tuuri, H. Huhtala, T. & Liikala, M. (2025). *Eteläpohjalainen Mittelstand : Selvitys vähintään 20 henkeä työllistävistä eteläpohjalaisista yrityksistä.* Seinäjoen ammattikorkeakoulu. urn.fi/URN:NBN:fi-fe2025050637362